

Rolnummer : 36
Arrest nr. 32 van 29 januari 1987

In zake : de prejudiciële vraag gesteld door de rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen (kamer 28bis, zitting houdend in correctionele zaken) bij vonnis van 27 juni 1986 in de zaak O.V.A.M. - Openbare Afvalstoffenmaatschappij voor het Vlaamse Gewest, eiseres op rechtstreekse dagvaarding, tegen DE SMET Eddy, GOSSELIN Georges, BRUWIERE Guy en de N.V. IMMOBILIENKANTOOR ESPANA BELGA, rechtstreeks gedaagden, in aanwezigheid van het Openbaar Ministerie.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit

de heren J. DELVA en E. GUTT, voorzitters,
mevrouw en de heren rechters I. PETRY, J. SAROT, J. WATHELET, D. ANDRE, F. DEBAEDTS, L. DE GREVE, K. BLANCKAERT, L.P. SUETENS, M. MELCHIOR en H. BOEL,
bijgestaan door de heer griffier L. POTOMS,

en onder voorzitterschap van de heer J. DELVA,

wijst na beraad het volgende arrest :

I. ONDERWERP

Bij vonnis van 27 juni 1986 heeft de rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen (kamer 28bis, zitting houdend in correctionele zaken) aan het Arbitragehof de volgende vraag gesteld : "Heeft de Vlaamse Raad, in de artikelen 5, 10, 13, 21, 54, 55, 56 tot en met 63 van het decreet dd. 2 juli 1981 houdende het beheer van afvalstoffen, niet de bevoegdheid overschreden die hEM krachtens artikel 107quater van de Grondwet en artikel 6, § 1, II, 2° van de wet van 8 augustus 1980 werd verleend ?"

Bij beschikking van 4 december 1986 heeft het Hof de vraag als volgt opnieuw geformuleerd : "Heeft de Vlaamse Raad, in de artikelen 5, 10, 13, 21, 54, 55, 56 tot en met 63 van het decreet van 2 juli 1981 houdende het beheer van afvalstoffen, regels geschonden die door of krachtens de Grondwet zijn vastgesteld voor Het bepalen van de respectieve bevoegdheid van de Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten ?"

Bij verzoekschrift, ter post afgegeven op 17 december 1986, en op de griffie ontvangen op 19 december, gevolgd door een "aanvulling bij het verzoekschrift", op de griffie ontvangen op 19 december 1986, vragen Eddy DE SMET en de N.V. IMMOBILIENKANTOOR ESPANA BELGA, partijen in het geding voor de rechtbank te Antwerpen, aan het Hof :

"- akte te verlenen aan de verzoekers van de neerlegging van onderhavig verzoekschrift tot wraking, op grond van artikel 6.1. van het E.V.R.M. van de Heren Rechters L. DE GREVE, K. BLANCKAERT en H. BOEL;

- het verzoekschrift toelaatbaar en gegrond te verklaren;
- vervolgens te handelen conform art. 85 van de organieke wet van 28 juni 1983 op het Arbitragehof".

Bij verzoekschrift, ter post afgegeven op 22 december 1986, en op de griffie ontvangen op 23 december 1986, maakt Guido BRUWIERE, partij in het geding voor de rechtbank te Antwerpen, hetzelfde tussengeschild ahangig.

II. DE RECHTSPLEGING

De prejudiciële vraag is bij het Hof ahangig gemaakt door de overzending van een expeditie van voormelde beslissing tot verwijzing, op de griffie ontvangen op 29 juli 1986, in overeenstemming met artikel 16 van de wet van 28 juni 1983 houdende de inrichting, de bevoegdheid en de werking van het Arbitragehof.

Bij beschikking van 8 augustus 1986 heeft de voorzitter in functie de leden van de zetel van het Hof aangewezen overeenkomstig de artikelen 46, § 1, 48 en 49 van vermeldde organieke wet.

Het bericht voorgeschreven bij artikel 58 van de organieke wet is in het Belgisch Staatsblad van 2 september 1986 bekendgemaakt.

De bij de artikelen 60 en 113 van die organieke wet voorgeschreven kennisgevingen zijn gedaan bij aangetekende brieven ter post afgegeven op 2 september 1986 en aan de geadresseerden bezorgd op 3 en 4 september 1986.

De O.V.A.M. heeft op 30 september 1986 een als memorie getiteld stuk ingediend.

De Vlaamse Executieve heeft op 2 oktober 1986 een memorie ingediend.

Bij beschikkingen van 31 oktober 1986 van de voorzitter in functie is de heer rechter W. CALEWAERT in de zetel vervangen door de heer rechter L. DE GREVE en is de heer rechter K. BLANCKAERT als verslaggever aangewezen.

Bij beschikking van 20 november 1986 heeft de heer voorzitter J. DELVA de zaak voorgelegd aan het Hof in voltallige zitting.

Bij beschikking van 4 december 1986 heeft het Hof de prejudiciële vraag geherformuleerd zoals hiervoor gezegd, heeft het de zaak in staat verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 23 december.

De bij de artikelen 73, vierde lid, en 86, eerste lid, van voormelde organieke wet voorgeschreven kennisgevingen en berichten zijn gedaan bij aangetekende brieven ter post afgegeven op 4 december 1986 en aan de geadresseerden bezorgd op 5 en 6 december 1986.

De O.V.A.M. heeft op 22 december 1986 op de griffie een conclusie neergelegd in verband met het tussengeschild.

Ter terechtzitting van 23 december 1986

- zijn verschenen :

Mr. P. ENGELS en Mr. A. OVERBEEKE, advocaten bij de balie te Antwerpen, voor de O.V.A.M., waarvan de zetel gevestigd is te Mechelen, Kanunnik De Deckerstraat 22-26;

Mr. R. POCKELE-DILLES, advocaat bij de balie van Antwerpen, voor Eddy DE SMET, wonende te Antwerpen, Van Wesembekestraat 7, en voor de N.V. IMMOBILIENKANTOOR ESPANA BELGA, waarvan de zetel gevestigd is te Antwerpen, Van Wesembekestraat 7;

Mr. R. PEETERS, advocaat bij de balie te Brussel, voor Georges GOSSELIN, wonende te Schilde, Turnhoutsebaan 451/1;

Mr. J.L. MERTENS, advocaat bij de balie van Antwerpen, voor Guy BRUWIERE, wonende te Antwerpen, Bisschopstraat 33 appt. F;

Mr. P. VAN ORSHOVEN, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Vlaamse Executieve, Jozef II-straat 30 te 1040 Brussel;

Mr. E. ORBAN de XIVRY, advocaat bij de balie te Marche-en-Famenne, voor de Waalse Gewestexecutieve, Kunstlaan 13-14 te 1040 Brussel;

- heeft de voorzitter gepreciseerd dat de terechtzitting uitsluitend zou worden gewijd aan de debatten over voormelde verzoekschriften, neergelegd door Eddy DE SMET en de N.V. IMMOBILIENKANTOOR ESPANA BELGA, enerzijds, en door Guy BRUWIERE, anderzijds;

- zijn de advocaten ENGELS, POCKELE-DILLES, PEETERS, MERTENS, VAN ORSHOVEN en ORBAN de XIVRY gehoord in hun pleidooien; heeft Mr. PEETERS een beroep gedaan op de wijsheid van het Hof; heeft Mr. VAN ORSHOVEN mondeling geconcludeerd met de bewoordingen, zoals vermeld in het proces-verbaal van de terechtzitting.

- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 52 en volgende van de organieke wet van 28 juni 1983, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Arbitragehof.

III. IN RECHTE

Drie van de voor het verwijzend rechtscollege rechtstreeks gedaagden wraken de heren rechters DE GREVE, BLANCKAERT en BOEL wegens hun deelneming aan de bespreking en de stemming over het decreet, bedoeld in de prejudiciële vraag, op een tijdstip waarop zij, voor de oprichting van het Arbitragehof, alle drie parlementsleden en leden van de Vlaamse Raad waren.

A. Ten aanzien van de ontvankelijkheid

(i) Toegang tot de debatten voor het Hof

A.a.1. De Vlaamse Executieve herinnert eraan dat een vordering tot wraking slechts mag worden ingediend door een partij voor het Hof. Zij is van mening dat geen van de partijen voor de correctionele rechtbank partij voor het Hof is, omdat ze niet binnen de door de organieke wet van 28 juni 1983 voorgeschreven termijn een memorie hebben ingediend. Hetzelfde geldt voor de Waalse Gewestexecutieve. De artikelen 69 en 70 van de vermelde wet geven aan sommige personen de mogelijkheid om bij het Hof een memorie in te dienen. Zij die dat binnen de voorgeschreven termijn doen, worden partij in de voor het Hof gevoerde rechtspleging. Zij die daarentegen binnen de gestelde termijn geen memorie hebben ingediend, komen niet in aanmerking als partij bij die rechtspleging.

A.a.2. Het Hof had reeds de gelegenheid over die vraag uitspraak te doen.

Het arrest nr. 2 van 5 april 1985 (rolnummer 17), waarbij het Hof besliste over een vordering tot schorsing, betreft niet de gewone rechtspleging voor het Hof, en is voor de onderhavige zaak derhalve niet relevant.

Daarentegen is in paragrafen 1.B.1. en 1.B.2. van arrest nr. 12, gewezen op 25 maart 1986 over een prejudiciële vraag (rolnummer 2), het proceduremiddel verworpen dat in deze zaak opnieuw is aangevoerd. Het Hof zou het tegensprekelijk karakter van de voor het Hof gevoerde debatten aantasten, als het zijn standpunt betreffende dat middel zou wijzigen door, in een reeds aan de gang zijnde rechtspleging, partijen de toegang te ontzeggen tot de debatten die zij terecht voor hun persoon toegankelijk konden achten.

A.a.3. De partijen in het geding voor het verwijzend rechtscollege vallen niet onder toepassing van artikel 70, § 1, van de organieke wet van 28 juni 1983, maar wel van artikel 69 dat bepaalt : "Binnen dertig dagen na ontvangst van de door de griffier krachtens de artikelen 59 tot 61 gedane kennisgevingen of van de in artikel 20 bedoelde beslissing tot verwijzing kunnen de Ministerraad, de Executieven, de voorzitters van de wetgevende vergaderingen en de personen aan wie die kennisgevingen zijn gericht, een memorie bij het Hof indienen".

Artikel 69 van de wet van 28 juni 1983 biedt aan de Ministerraad, de Executieven, de voorzitters van de wetgevende vergaderingen en, bij een prejudiciële vraag, aan de personen die partij zijn in het bodemgeschil, de mogelijkheid om een memorie in te dienen. Het legt daartoe geen verplichting op.

Het indienen van een memorie is door artikel 69 niet voorgeschreven op straffe van uitsluiting uit de debatten.

A.a.4. De partijen DE SMET, COSSELIN en BRUWIÈRE en N.V. IMMOBILIENKANTOOR ESPANA BELGA zijn dus regelmatig tot de debatten toegelaten.

Hetzelfde geldt voor de Waalse Gewestexecutieve, die bij het Hof geen memorie heeft ingediend, en voor de O.V.A.M., waarvan de memorie laattijdig blijkt te zijn ingediend.

(ii) De termijn voor wraking

A.b.1. Subsidiair acht de Vlaamse Executieve de wrakingen niet-ontvankelijk omdat ze te laat zijn ingediend. Artikel 85 van de organieke wet bepaalt : "Hij die wil wraken, moet dit doen zodra hij van de wrakingsgrond kennis heeft", wat ten deze niet is gebeurd.

A.b.2. Uit het samen lezen van de artikelen 21, 22, 46, 48, 49 en 50 van de organieke wet van 28 juni 1983 volgt dat het Hof onder de leden van zijn zetel : - ten minste één Nederlandstalig gewezen parlements lid telt wanneer het met 7 rechters zitting houdt;

- ten minste twee Nederlandstalige gewezen parlementsleden telt wanneer het Hof in voltallige zitting bijeenkomt.

A.b.3. De identiteit van de leden van het Hof blijkt uit de lectuur van het Belgisch Staatsblad. In de documenten gepubliceerd door de Vlaamse Raad worden de namen vermeld van de parlementsleden die aan de bespreking en de stemming over een decreet hebben deelgenomen.

A.b.4. Op het tijdstip dat de rechtstreeks gedaagden, voor de correctionele rechtbank te Antwerpen, concludeerden tot het stellen van een prejudiciële vraag aan het Hof, kenden zij - of moesten zij reeds - in beginsel de wrakingsgrond kennen die zij thans aanvoeren.

A.b.5. In zoverre het tussengeschied is aangemerkt als een verzoek tot wraking in de zin van de artikelen 84 en 85 van de organieke wet van 28 juni 1983, is het niet voor kritiek vatbaar dat de verzoekers hun verzoekschrift niet hebben neergelegd vooraleer ze zekerheid hadden over de samenstelling van de zetel in de onderhavige zaak, ingevolge de kennisgeving van de beschikking tot instaatstelling van 4 december 1986. Ze hadden de samenstelling van de zetel vroeger kunnen kennen door zich tot de griffie van het Hof te richten, maar waren daartoe niet verplicht.

In die omstandigheden kan een verzoekschrift tot wraking, dat ter post is afgegeven op 17 december 1986, bezwaarlijk niet-ontvankelijk worden verklaard wegens laattijdigheid. Het tussengeschied is derhalve geldig bij het Hof aanhangig gemaakt.

A.b.6. In zoverre het tussengeschied niet een wraking is in de zin van de artikelen 84 en 85 van de organieke wet van 28 juni 1983 en van de artikelen 828 en 830 van het Gerechtelijk Wetboek, maar wel een wraking die steunt op artikel 6, § 1, van het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en van de fundamentele vrijheden, waarbij het onafhankelijk en onpartijdig karakter van het Hof wordt aangevochten doordat drie leden van het Hof voordien als parlements lid hebben deelgenomen aan de stemming over het decreet dat ter beoordeling aan het Hof is voorgelegd, gaat het niet om de wraking bedoeld in artikel 85 van voormelde wet. Nu de door datzelfde artikel beoogde termijn niet in aanmerking komt is het tussengeschied geldig bij het Hof aanhangig gemaakt.

B. Wat betreft de wettelijke grondslag van de wraking

Het Hof, waarbij een verzoek tot wraking aanhangig is gemaakt, moet eerst in rechte beslissen of de wrakende partij een grond laat gelden die de wet erkent. Slechts voor zover op deze vraag bevestigend kan worden geantwoord moet worden nagegaan of de aangevoerde feiten al dan niet bewezen zijn.

(i) Artikel 84 van de organieke wet

B.a.1. Artikel 84 van de organieke wet van 28 juni 1983 bepaalt de redenen waarom de leden van het Hof individueel kunnen worden gewraakt door uitdrukkelijke en uitsluitende verwijzing naar de bewoordingen van "de artikelen 828 en 830 van het Gerechtelijk Wetboek".

De wrakende partijen, die voor de rechtspleging naar artikel 85 van de organieke wet verwijzen, beroepen zich noch op artikel 84 van die wet, noch op de artikelen 828 en 830 van het Gerechtelijk Wetboek ter verantwoording van de wrakingsgrond die zij formuleren.

Die grond komt immers niet voor in de opsomming van voormelde artikelen 828 en 830.

Rechtsleer en rechtspraak zijn unaniem om de door de wet opgesomde wrakingsgronden strikt te interpreteren : men mag die niet uitbreiden noch er iets aan toevoegen. Aldus kan een magistraat niet worden gewraakt vanwege meningen die hij heeft uitgedrukt in werken die hij als rechtsgeleerde heeft gepubliceerd, of omdat hij, in andere zaken, reeds beslissingen heeft gewezen die indruisen tegen de aanspraken van een van de partijen.

B.a.2. De wrakingsgronden bepaald bij artikel 84 van de organieke wet van 28 juni 1983 wettigen dus niet de wraking van een rechter op grond dat hij, voor hij rechter was, als parlamentslid zou hebben deelgenomen aan de besluitvorming die tot de afkondiging van een wet of een decreet heeft geleid waarvan hij daarna de overeenstemming met sommige grondwetsbepalingen moet beoordelen.

Die wrakingsgrond is trouwens uitdrukkelijk uitgesloten door de wetgever, wiens wil blijkt zowel uit in de parlementaire voorbereiding van de organieke wet als uit de bepalingen ervan die de regels voor de samenstelling van de zetels vaststellen.

B.a.3. De wrakingen vinden derhalve geen steun in artikel 84 van de organieke wet van 28 juni 1983.

(ii) Artikel 6, § 1, van het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden (hierna E.V.R.M. genoemd)

B.b.1. Wanneer bij het Hof een prejudiciële vraag aanhangig is gemaakt, moet het Hof oordelen of zekere bepalingen van wetgevende aard, die het verwijzend rechtscollege aanhaalt, al dan niet in overeenstemming zijn met de regels waarbij de respectieve bevoegdheid van de Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten zijn bepaald.

B.b.2. De verzoekers zijn van oordeel dat het arrest waarbij het Arbitragehof deze prejudiciële vraag zal beantwoorden, mede bepalend zal zijn voor de uitspraak van de verwijzende rechter, wanneer deze uitspraak zal moeten doen over de gegrondheid van de strafvervolging en over het geschil met betrekking tot de burgerlijke rechten en verplichtingen dat bij hem aanhangig is gemaakt. Derhalve stellen de verzoekers, enerzijds, dat artikel 6, § 1, van het E.V.R.M. van toepassing is op het Arbitragehof, en, anderzijds, dat de aanwezigheid in zijn midden van rechters die, voor hun benoeming tot lid van het Hof, in hun hoedanigheid van lid van de Vlaamse Raad hebben deelgenomen aan de besluitvorming betreffende het decreet waarnaar de verwijzende rechter refereert, de onafhankelijkheid en de onpartijdigheid van het Hof in het licht van artikel 6, § 1, van het E.V.R.M. in het geding zou brengen.

B.b.3. Bij de behandeling van de vraag naar de toepasselijkheid van artikel 6, § 1, van het E.V.R.M. op het Arbitragehof, moet vooraf het statuut en de functie van dat Hof bondig worden toegelicht.

B.b.4. Het Arbitragehof is ingesteld door de wet van 28 juni 1983. Die wet is uitgevaardigd met toepassing van artikel 107ter, § 2, van de Grondwet dat bepaalt : "Er bestaat voor geheel België een Arbitragehof, waarvan de samenstelling, de bevoegdheid en de werking door de wet worden bepaald. Dit Hof regelt de in § 1 bedoelde conflicten".

Die § 1 betreft de conflicten tussen de wet, het decreet en de in artikel 26bis van de Grondwet bedoelde regelen (gewestdecreten), alsmede tussen de (gemeenschaps-) decreten onderling en tussen de in artikel 26bis bedoelde regelen (gewestdecreten) onderling.

Artikel 1 van de organieke wet van 28 juni 1983 heeft aan het Arbitragehof de bevoegdheid opgedragen tot het geheel of gedeeltelijk vernietigen "van een wet of een decreet wegens schending van de regels die door of krachtens de Grondwet zijn vastgesteld voor het bepalen van de onderscheiden bevoegdheid van de Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten". De beroepen tot vernietiging mogen door de Ministerraad of door de Executieve van een Gemeenschap of een Gewest worden ingesteld.

Krachtens artikel 15 van dezelfde wet van 28 juni 1983 doet het Arbitragehof, bij wijze van prejudiciële beslissing, uitspraak bij wege van arrest op de door rechtscolleges gestelde vragen betreffende "de schending door een wet of een decreet van de regels die door of krachtens de Grondwet zijn vastgesteld voor het bepalen van de onderscheiden bevoegdheid van de Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten".

Uit de redactie van de artikelen 1 en 15 van de organieke wet van 28 juni 1983 vloeit voort dat de bevoegdheid van het Arbitragehof is beperkt tot de toetsing van de inachtneming van de grondwettelijke regels of de krachtens de Grondwet vastgestelde regels voor het bepalen van de bevoegdheid van elk van de nationale, communautaire of regionale wetgevers.

Het feit dat de wet de partijen voor het verwijzend rechtscollege toestaat hun standpunt voor het Hof weer te geven - maar dan uitsluitend met betrekking tot de respectieve bevoegdheden van de wetgevers -, belet niet dat dit Hof geen andere gesprekspartner heeft dan het rechtscollege dat de prejudiciële vraag stelt en dat zich zal moeten voegen naar het daarop door het Arbitragehof gegeven antwoord.

Wat de prejudiciële vragen betreft, heeft het Arbitragehof derhalve tot enige taak - zonder van het concrete geschil voor het verwijzend rechtscollege kennis te nemen - aan het rechtscollege te zeggen of de wet die of het decreet dat in de vraag is vermeld, en die op dat concrete geschil kan worden toegepast, al dan niet een bevoegdheidsschending door een of andere wetgever inhoudt.

B.b.5. Artikel 6, § 1, van het E.V.R.M. luidt als volgt "Bij het vaststellen van zijn burgerlijke rechten en verplichtingen of bij het bepalen van de gegrondheid van een tegen hem ingestelde strafvervolgning heeft eenieder recht op een eerlijke en openbare behandeling van zijn zaak, binnen een redelijke termijn, door een onafhankelijke en onpartijdige rechterlijke instantie welke bij de wet is ingesteld (...)".

B.b.6. Volgens de verzoekers zou artikel 6, § 1, van het E.V.R.M., dat rechtstreekse werking heeft in de interne Belgische rechtsorde, op het Arbitragehof van toepassing zijn. Zij verwijzen inzonderheid naar arresten van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens waarin de toepasselijkheid van die bepaling op de Hoven van Cassatie is vastgesteld, met name naar het arrest Delcourt van 17 januari 1970 (série A, n° 11, § 25), dat betrekking heeft op het Belgische Hof van

Cassatie.

Er dient op te worden gewezen, dat het statuut en de functie van het Arbitragehof verschillen van die van het Hof van Cassatie.

Volgens het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft een arrest van het Hof van Cassatie een directe weerslag op het lot van de partijen in het geding dat beslecht wordt door de beslissing waartegen het cassatieberoep is gericht. Aldus krijgt in strafzaken, "indien het opperste Hof de voorziening verwerpt, de vrijspraak of de veroordeling een definitief karakter. Indien het op de voorziening ingaat, zonder de verwijzing te gelasten, bijvoorbeeld omdat de wet het feit dat tot veroordeling aanleiding gaf niet strafbaar stelt (...), maakt het Hof krachtens zijn eigen beslissing een einde aan de rechtsvervolging" (vertaling) (voormeld arrest Delcourt, § 25).

Het is bijgevolg begrijpelijk dat artikel 6, § 1, van het E.V.R.M. door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens op het Hof van Cassatie toepasselijk is geacht.

B.b.7.1. Anders is de toestand van het Arbitragehof. Wanneer een prejudiciële vraag is voorgelegd, beperkt het Arbitragehof zich tot het beantwoorden van een abstracte vraag die losstaat van de feiten van de zaak waarvan het verwijzend rechtscollege kennis neemt. Het gaat om de vraag betreffende een eventuele schending van de grondwettelijke bevoegdheidsbepalende regels door normen welke op die feiten toepassing kunnen vinden.

Het geschil dat de verwijzende rechter dient te beslechten en dat verband houdt met de gegrondheid van een strafvervolging of het vaststellen van de burgerlijke rechten en verplichtingen, vormt geenszins het onderwerp van het geschil dat aan het Arbitragehof is voorgelegd.

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft met betrekking tot een geschil over burgerlijke rechten en verplichtingen gepreciseerd, dat "voor artikel 6, § 1, een zwakke band noch een verre weerslag volstaan een recht moet het onderwerp - of een van de onderwerpen zijn van het geschil" (arrest Albert en Le Compte van 1 februari 1983, série A, vol. n° 87, § 28, citerend het arrest Le Compte, Van Leuven en De Meyere van 23 juni 1981, série A, vol. n° 43, § 47).

B.b.7.2. In dat opzicht moet worden vastgesteld dat gelet op de specifieke taak van het Arbitragehof, voor dat Hof noch rechtstreeks, noch onrechtstreeks ter discussie staan het beoordelen van de gegrondheid van de strafvervolging of het vaststellen van de burgerlijke rechten en verplichtingen die het onderwerp zijn van het geschil waaromtrent de prejudiciële vraag is gesteld.

B.b.8.1. Nu de taak van dat Hof bestaat in het beoordelen of de wets- of de decreetsnormen in overeenstemming zijn met de grondwettelijke regels tot vaststelling van de onderscheiden bevoegdheid van de Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten moet het Arbitragehof worden beschouwd als een grondwettelijk hof met beperkte bevoegdheid.

Bij het beslechten van het tussengeschied dat bij het Hof is aanhangig gemaakt is het derhalve aangewezen de rechtspraak in aanmerking te nemen van het Europees Hof en de Europese Commissie voor de Rechten van de Mens betreffende de grondwettelijke hoven en de toepassing van artikel 6, § 1, van het E.V.R.M. op die hoven.

B.b.8.2. Uit twee arresten van het Hof waarin een vaste rechtspraak van de Commissie bevestiging vindt, blijkt dat artikel 6, § 1, van het E.V.R.M. als zodanig niet rechtstreeks

toepasselijk is op de grondwettelijke hoven.

Immers, in weerwil van de weerslag die de beslissingen van de grondwettelijke hoven kunnen hebben op het geschil dat onder artikel 6, § 1, van het E.V.R.M. valt en waaromtrent ze moeten tussenkomen, zulks telkens naargelang van de eigenheid van de grondwettelijke systemen van de bij de Raad van Europa aangesloten lidstaten die zulke rechtscolleges bezitten, hebben de instanties te Straatsburg geconstateerd, dat de grondwettigheidstoetsing losstaat zowel van het beoordelen van de gegrondheid van een strafvervolging als van het vaststellen van burgerlijke rechten en verplichtingen.

B.b.8.3. In haar beslissing van 13 december 1979 over het verzoek nr. 8410/78 (*Décisions et Rapports*, 18, 216), heeft de Commissie erop gewezen, dat het Grondwettelijk Hof van de Duitse Bondsrepubliek niet geroepen was om op grond van het geldende positief recht een geschil te beslechten met betrekking tot rechten van privaatrechtelijke aard. Zulk een Hof houdt zich slechts met grondwettelijke rechten bezig en beslecht uitsluitend geschillen betreffende de verenigbaarheid van overheidshandelingen met de Grondwet. Die overwegingen hebben de Commissie ertoe gebracht haar vroegere rechtspraak te bevestigen, volgens welke een beroep op een grondwettelijk rechtscollege buiten artikel 6, § 1, van het E.V.R.M. valt.

B.b.8.4. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens was in zijn arrest *Buchholz* van 6 mei 1981 (*série A*, vol. 42, § 47, 48) van oordeel dat het beroep dat verzoeker bij het Grondwettelijk Hof van de Duitse Bondsrepubliek had ingesteld en waarbij de duur van de gerechtelijke procedure tegen zijn werkgever in het geding was gebracht "geen betrekking had op het recht dat eerstgenoemde tegen laatstgenoemde had opgeëist" en dat "het geschil tussen de heer M. Buchholz en zijn werkgever voor de arbeidsgerechten niet ter kennisneming stond van het Grondwettelijk Hof" (vertaling) (in dezelfde zin, Rapport van de Commissie van 14 mei 1980 in deze zaak, *série B*, vol. 37, § 94).

B.b.8.5. Evenzo heeft het Hof, in zijn arrest *Sramek* van 22 oktober 1984 (*série A*, vol. n° 84, § 35), doen opmerken dat het aan het Oostenrijkse Grondwettelijk Hof niet toekwam "uitspraak te doen over het bodemgeschil zelf" (vertaling) tussen mevrouw Sramek en de Oostenrijkse autoriteiten betreffende de verwerving van een onroerend goed, maar "slechts over de bestaanbaarheid (van een beslissing van een regionale overheid) met de grondwetten" (vertaling). Derhalve was er geen aanleiding om met betrekking tot dat Hof te beoordelen of betreffende dat geschil aan de vereisten van artikel 6, § 1, van het E.V.R.M. was voldaan (in dezelfde zin, Rapport van de Commissie van 8 december 1982 in dezelfde zaak, § 68).

B.b.8.6. Met verwijzing naar voormeld arrest van het Hof heeft de Commissie dit standpunt bevestigd in haar rapport van 3 juli 1985 over het verzoek nr. 9273/81 (*Ettl en anderen tegen Oostenrijk*, § 80), betreffende de overeenstemming van de inzake ruilverkaveling geldende Oostenrijkse rechtsprocedures met artikel 6, § 1, van het E.V.R.M. Zij was van oordeel, dat de toetsing van het Grondwettelijk Hof "geen beslissing inhoudt (inhield) over betwistingen betreffende burgerlijke rechten in de zin van artikel 6, § 1, van het Verdrag, en derhalve buiten die bepaling viel (valt)" (vertaling).

B.b.9.1. Wat het door het Europees Hof op 29 mei 1986 gewezen arrest *Deumeland* betreft, (*série A*, vol. n° 100), geven de indieners van de verzoekschriften, waarbij de overeenstemming van de samenstelling van het Arbitragehof in onderhavige zaak met de vereisten van artikel 6, § 1, van het E.V.R.M. wordt betwist, aan § 77 van bedoeld arrest een draagwijdte die het niet heeft.

De vraag was immers gerezen, of de duur van de rechtspleging, die de heer Deumeland inzake sociale zekerheid had ingesteld, de door artikel 6, § 1, van het E.V.R.M. opgelegde redelijke termijn niet had overschreden. Ten deze was het Europees Hof, op grond van de overweging dat het beroep, dat bij het Federale Grondwettelijk Hof tegen het arrest van het Federale Sociaal Hof was ingesteld, wegens niet-naleving door dit laatste van de grondwettelijke rechten van verzoeker, gevolgen kon hebben voor de oplossing van het geschil, van oordeel dat de duur van de rechtspleging voor het Grondwettelijk Hof moest worden opgenomen in de berekening van de in aanmerking te nemen periode in het licht van het door artikel 6, § 1, van het E.V.R.M. opgelegde vereiste inzake redelijke termijn. Het Europees Hof heeft niettemin bevestigd dat het niet aan het Grondwettelijk Hof staat uitspraak te doen over het bodemgeschil.

B.b.9.2. Ten deze vond artikel 6, § 1, van het E.V.R.M. slechts onrechtstreeks toepassing op het geding voor het Federale Grondwettelijk Hof.

Datzelfde zou gelden voor het Arbitragehof. Immers, het vereiste van de redelijke termijn is bindend voor de in zijn geheel als internationaalrechtelijk subject beschouwde Staat; bijgevolg kan, in dat opzicht, iedere openbare overheid of instantie die rechtstreeks of onrechtstreeks in de behandeling van een strafzaak of een burgerlijke zaak moet tussenkomen, de verantwoordelijkheid van de desbetreffende Staat ten aanzien van het E.V.R.M. in het geding brengen.

B.b.9.3. Indien een Staat een regeling treft volgens welke bij gelegenheid van een geschil dat betrekking heeft op burgerlijke rechten of verplichtingen of van een geschil betreffende een strafvervolgung, de eigenlijke behandeling van dat geschil wordt geschorst of verlengd door tussenkomst van een Grondwettelijk Hof dat uitspraak doet, niet op het bodemgeschil, maar op vragen van grondwettelijk recht die omtrent dat geschil zijn gesteld, komt het aan die Staat toe erover te waken dat door de periode tijdens welke die vragen door het bevoegde orgaan zullen worden behandeld, de termijn waarbinnen het bodemgeschil zal worden beslecht, niet ten onrechte verlengd wordt. In een dergelijk geval heeft die Staat tot plicht de particulier de redelijke termijn te laten genieten waarop hij recht heeft bij de behandeling van het geschil dat hem aanbelangt.

B.b.9.4. Hoewel artikel 6, § 1, van het E.V.R.M. niet als zodanig voor het Arbitragehof als rechtscollege geldt, omdat dit Hof hoe dan ook geen uitspraak doet over de gegrondheid van een strafvervolgung of het vaststellen van burgerlijke rechten en verplichtingen, telt aldus de periode tijdens welke het Hof zijn taak vervult met betrekking tot een prejudiciële vraag mee in de berekening van de volgens artikel 6, § 1, van het E.V.R.M. in aanmerking te nemen termijn. Immers, door de tussenkomst van het Arbitragehof wordt noodzakelijk het tijdstip uitgesteld waarop definitief uitspraak zal kunnen worden gedaan over het geschil dat aanleiding gaf tot de bij het Hof aanhangige prejudiciële vraag.

Het is dan ook in overeenstemming met artikel 6, § 1, van het E.V.R.M. te overwegen, of de tijd die het Arbitragehof over de behandeling van het dossier heeft gedaan, met inachtneming van het eigen karakter van ieder geval, adequaat is verantwoord.

B.b.10. In prejudiciële zaken bestaat de taak van het Arbitragehof evenmin als die van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen in het beslechten van het geschil dat aanleiding gaf tot de prejudiciële vraag, noch in het beslissen over de toepasselijkheid van de normen die in 's hofs arrest eventueel in overeenstemming worden geacht met de grondwettelijke bevoegdheidsverdeling op de feitelijke toedracht van de zaak.

Dit bevestigt dat, noch rechtstreeks, noch zelfs onrechtstreeks, bij het Arbitragehof het geschil aanhangig is gemaakt dat eventueel valt onder artikel 6, § 1, van het E.V.R.M. en dat de verwijzende rechter ter beslechting staat.

Voor het Arbitragehof wordt slechts een abstracte vraag aangebracht, die volledig kan worden losgemaakt van het concrete geschil waarvan die rechter kennis neemt.

In dat opzicht is het niet zonder belang op te merken dat het Arbitragehof, overeenkomstig zijn eigen bevoegdheid en conform de bepalingen van artikel 15 van de organieke wet van 28 juni 1983, evenals het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen, geroepen is tot het "herformuleren" van de prejudiciële vragen die door de verwijzende rechter onjuist zijn gesteld, met name wanneer die het Hof vraagt welke wettelijke norm hij moet toepassen op het hem voorgelegde geschil of, voorts, hoe dat geschil te regelen. Zulk een "herformulering" heeft overigens in onderhavige zaak plaatsgehad.

B.b.11. Ten slotte zij opgemerkt dat de leden van het Hof die, als leden van de Vlaamse Raad, die het decreet heeft aangenomen dat ter beoordeling aan het Hof is voorgelegd, over dat decreet hebben gestemd, zodoende op generlei wijze kennis hebben genomen van het concrete geschil dat aanleiding heeft gegeven tot onderhavige prejudiciële vraag. Hun positie is dus hoegenaamd niet vergelijkbaar of gelijk te stellen met die van magistraten wier optreden door de arresten Piersack van 1 oktober 1982 (série A, n° 53) en De Cubber van 26 oktober 1984 (série A, n° 86) van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens aan artikel 6, § 1, van het E.V.R.M. werd getoetst, doordat ze in twee verschillende hoedanigheden achtereenvolgens van een en dezelfde zaak kennis hadden genomen.

B.b.12. Tot besluit geldt, dat artikel 6, § 1, van het E.V.R.M. niet rechtstreeks toepasselijk is op het Arbitragehof, beschouwd als rechtscollege dat er uitsluitend toe geroepen is uitspraak te doen over de overeenstemming van wetten en decreten met de door of krachtens de Grondwet vastgestelde bevoegdheidsregels. Derhalve kunnen de verzoekers zich niet op rechtsgeldige wijze op die bepaling beroepen.

(iii) De algemene rechtsbeginselen

B.c.1. Verzoekers voeren voorts de regel van artikel 6, § 1, van het E.V.R.M. aan bij wijze van algemeen rechtsbeginsel, zelfs van toepassing zijnde op procedures en rechtscolleges waarvoor de bepalingen van artikel 6, § 1, als zodanig niet rechtstreeks mochten gelden.

Het Hof van Cassatie heeft immers vastgesteld dat deze regel, volgens welke elke rechter onafhankelijk en onpartijdig behoort te zijn, een algemeen beginsel naar Belgisch recht is.

B.c.2. Het weze evenwel beklemtoond, dat de regel van artikel 6, § 1, ook al mocht hij als algemeen rechtsbeginsel op de procedure voor het Arbitragehof van toepassing zijn, de door verzoekers voorgestelde wraking niet zou verantwoorden.

Het feit van als parlements lid te hebben deelgenomen aan de besluitvorming die tot de afkondiging van een decreet heeft geleid, en vervolgens, als gewezen parlements lid, in de hoedanigheid van grondwettelijk rechter te moeten oordelen over de overeenstemming van dat decreet met de bevoegdheidsregels, is geenszins te vergelijken of gelijk te stellen met het feit tweemaal als magistraat, in een verschillende hoedanigheid, in de behandeling van een zelfde zaak te zijn

tussengekomen.

Meer algemeen tast het feit dat in het openbaar - in welke hoedanigheid dan ook, maar zonder enig verband met de feiten of de beoogde procedure - voordien stelling werd genomen over een rechtsvraag die in deze procedure opnieuw rijst, de onafhankelijkheid of de onpartijdigheid van de rechter niet aan. Anders beslissen zou betekenen, dat een rechter geen kennis zou mogen nemen van een zaak waarin een rechtsvraag is gerezen die hij reeds vroeger in andere zaken heeft beslecht.

B.c.3. Ten slotte zij eraan herinnerd, dat het beroep op een algemeen rechtsbeginsel de rechter er niet van ontslaat, de geschreven wet toe te passen die een bepaalde materie regelt. Ten deze regelen de bepalingen van de organieke wet van 28 juni 1983 de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van het Arbitragehof op de zeer nauwkeurige wijze die de wetgever heeft gewild.

Om die redenen,

Het Hof

Verklaart de verzoeken tot wraking ontvankelijk.

Zegt voor recht dat het bezwaar afgeleid uit het deelnemen van drie rechters aan de bespreking en de stemming betreffende het door de prejudiciële vraag beoogde decreet, noch naar luid van artikel 84 van de organieke wet van 28 juni 1983, noch krachtens artikel 6 van het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden, noch ingevolge de algemene rechtsbeginselen, een rechtsgeldige grond tot wraking is.

Verwerpt de verzoeken tot wraking.

Stelt de debatten met het oog op de verdere behandeling van de prejudiciële vraag vast op de terechtzitting van 12 februari 1987 om 14 uur 30.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 55 van de organieke wet van 28 juni 1983, op de openbare terechtzitting van 29 januari 1987.

De griffier,
Lucien POTOMS

De voorzitter,
Jan DELVA